Leppänen Maarit (OM) [maarit.leppanen@om.fi]

11. huhtikuuta 2018 15:11

Ohessa oikeusministeriön kommentit Suomen Oikeusapulakimiehet ry:n toimittaman lausunnon johdosta.

Lausunnossa kritisoidaan esityksen ehdotusta siitä, että oikeushenkilöt, elinkeinonharjoittajat, ammattimaista perintätoimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt ja oikeudenkäyntiasiamiehet ja –avustajat olisivat velvollisia toimittamaan summaarisen riita-asian haastehakemukset käräjäoikeuden tietojärjestelmään käyttäen oikeushallinnon tietojärjestelmäyhteyttä tai verkkopohjaista asiointiliittymää. Yhdistys katsoo, että velvollisuus haastehakemuksen toimittamiseen sähköisesti estäisi yhdistyksen jäsenkuntaa hoitamasta velkomuksiin ja häätöihin liittyviä toimeksiantoja ja vastaavasti elinkeinonharjoittajia velkomasta omia saataviaan. Yhdistys perustelee kantaansa sillä, ettei lakiasiantoimistolla tai elinkeinonharjoittajilla ole mahdollisuuksia ottaa käyttönsä oikeushallinnon maksullista tietojärjestelmäyhteyttä.

Oikeusministeriö katsoo lausunnon perustuvan osin väärinkäsitykseen. Sähköisen haastehakemuksen tekeminen ei vastaisuudessakaan edellyttäisi ns. Santra-järjestelmän käyttöönottamista. Maksullinen Santra-järjestelmä on tarkoitettu vain suuria velkojia varten. Muut velkojat ja asiamiehet käyttäisivät oikeushallinnon verkkopohjaista asiointiliittymää, joka on ilmainen ja erittäin helppokäyttöinen. Velvollisuus sähköiseen asiointiin ei näin ollen vaarantaisi lakiasiantoimistojen toimintaa eikä myöskään estäisi elinkeinonharjoittajia velkomasta omia saataviaan.

Lausunnossa katsotaan, että ehdotus kieltäisi oikeuspaikkasopimusten tekemisen. Oikeusministeriö toteaa, ettei näin ole. Keskittämisestä kuitenkin seuraa, ettei oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettua summaarista haastehakemusta voi ottaa tutkittavaksi muu kuin summaarisessa riita-asiassa toimivaltainen käräjäoikeus. Jos tällainen haastehakemus toimitetaan muulle kuin OK 10 luvun 17 a §:ssä tarkoitettuun käräjäoikeuteen, on haastehakemus siirrettävä toimivaltaiseen käräjäoikeuteen. Tehtyä oikeuspaikkasopimusta ei tällöin huomioida. Siirtäminen edellyttää kuitenkin kantajan suostumusta siten kuin OK 10:22 säädetään. Jos suostumusta ei anneta, jätetään haastehakemus tutkimatta. Jos summaarisissa asioissa toimivaltainen käräjäoikeus ei voi ratkaista asiaa yksipuolisella tuomiolla tai muutoin summaarisena asiana, asia on siirrettävä oikeuspaikkasopimuksen perusteella toimivaltaiseen käräjäoikeuteen. Siirtäminen ei edellytä asianosaisten nimenomaista suostumusta. Ainoastaan siirtämättä jättäminen edellyttäisi sitä.

Ehdotus ei näin ollen estä oikeuspaikkasopimusten tekemistä eikä myöskään vaikuta sopimuksen tuottamaan yksinomaiseen toimivaltaan tilanteessa, jossa asia ei ole ratkaistavissa summaarisena riita-asiana. Jos asia on riitainen, haastehakemusta ei voi tehdä summaarisena siten kuin OK 5 luvun 3 §:ssä säädetään. Tällöin asia tulee saattaa vireille tavanomaisella haastehakemuksella ja asiamiehen on oltava ns. lupalakimies tai asianajaja.

Yhdistyksen esittämät näkökohdat eivät anna aihetta muutoksiin.

t. Maarit L